

Suriye'den Gelen Mültecilerin Gelecek Planlarına ve İnsani İhtiyaçlarına Yönelik Niyet Anketi Raporu

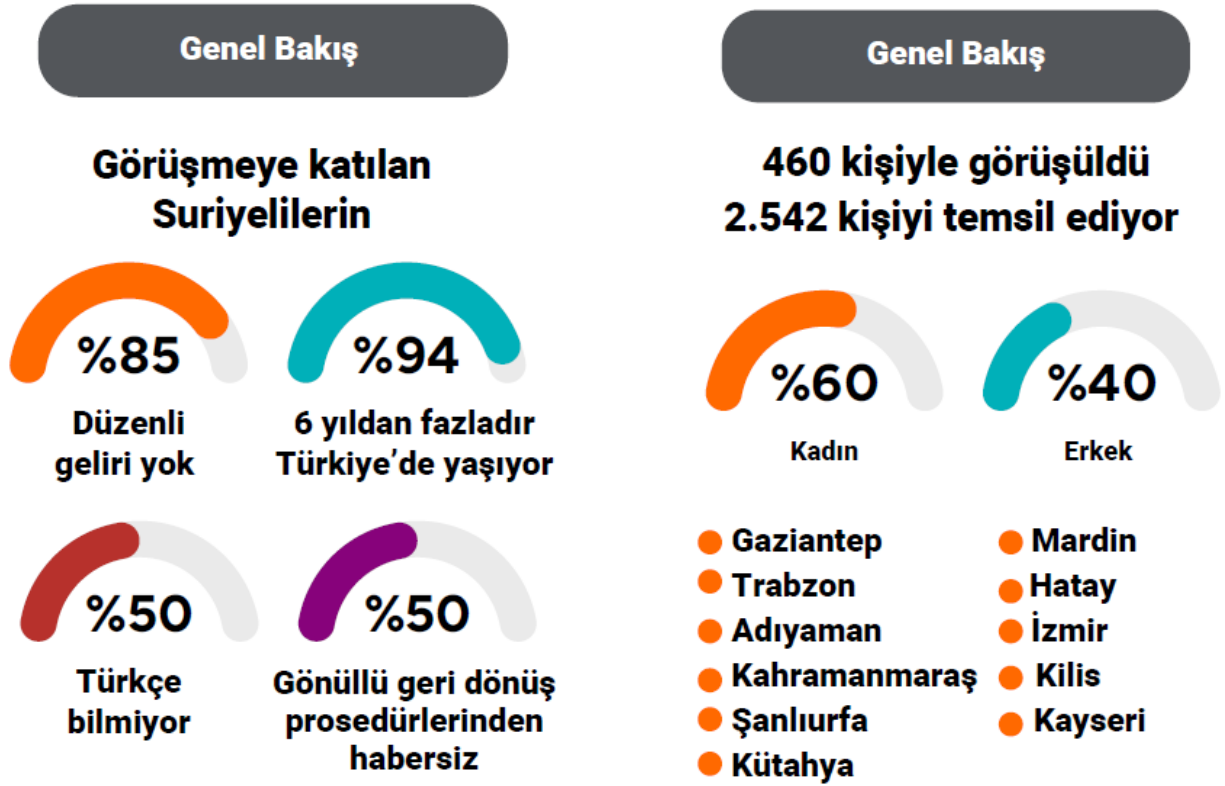
Hayata Destek, Suriye'de yaşanan son gelişmelerin ardından Türkiye'deki mültecilerin gelecek planlarını ve insani ihtiyaçlarını anlamak amacıyla, 13-20 Aralık 2024 tarihleri arasında bir anket çalışması yapmıştır.

Bu anket çalışması Kayseri, Kilis, Kütahya, Mardin, Şanlıurfa, Trabzon, Hatay, Adıyaman, Gaziantep, Kahramanmaraş ve İzmir'de toplam 460 hane ile yapılmış; hanelerde yaşayan 1.161 yetişkin ve 1.374 çocuğun, yani toplam 2.542 kişinin planları ve ihtiyaçları öğrenilmiştir.

Katılımcıların %88'i geçici koruma kaydı olan kişilerden, %5.4'ü geçici koruma başvuru süreci devam edenlerden ve %4.6'sı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı olan Suriyelilerden oluşmaktadır.

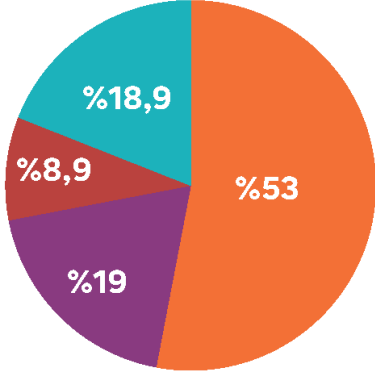
Katılımcıların büyük çoğunluğu (%93,7) altı yıldan uzun süredir Türkiye'de yaşamaktadır.

Suriye'deki son gelişmelerin ardından mültecilerin niyetlerini ortaya koyan ankettten çıkan temel sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Suriye'deki gelişmeler sonrasında planlarınız nedir?

- Türkiye'de kalacağım
- Bilmiyorum
- Üçüncü bir ülkeye gitmek istiyorum
- Ülkeme dönmek istiyorum

Katılımcıların %53'ü Türkiye'de kalmak istediğini belirtirken, %18,9'u Suriye'ye dönmeyi istemektedir; %8,9'u ise üçüncü bir ülkeye yerleşmeyi ummaktadır. Katılımcıların %19'u ise 'bilmiyorum' cevabını vermiştir.

Ekonomik durum açısından, anket katılımcıların %85'i düzenli gelirden yoksundur ve %62'si sosyal uyum yardımlarına ihtiyaç duymaktadır. Ankete göre, aylık hane harcamalarının ortalaması 18 bin TL'dir.

Katılımcıların %50'sinin Türkçe bilmemesi, temel hizmetlere erişimdeki zorlukları ve sosyal izolasyonu daha da artırmaktadır. Böylece dil eksikliği kalıcı bir engel olmaya devam etmektedir. Anket katılımcıları arasında eğitim seviyeleri de farklılık göstermektedir. Bazı katılımcılar ilkokulu tamamlamalarına rağmen

okuma yazma bilmemekte, bu da beceri geliştirme ve entegrasyon konusunda süregelen zorlukların altını çizmektedir.

Türkiye'de kalma ya da Suriye'ye dönme niyetini etkileyen faktörler arasında cinsiyet ve gelinen şehir de rol oynamaktadır. Türkiye'de kalma niyeti cinsiyete göre değerlendirildiğinde, katılımcılar arasında Türkiye'de kalmayı düşünenlerin çoğunluğu kadinken, Suriye'ye dönme niyeti olanlarda kadın-erkek oranı aynıdır. Üçüncü ülkeye gitme niyeti olanlar içinde de yine kadınların ağırlıklı olduğu görülmüştür.

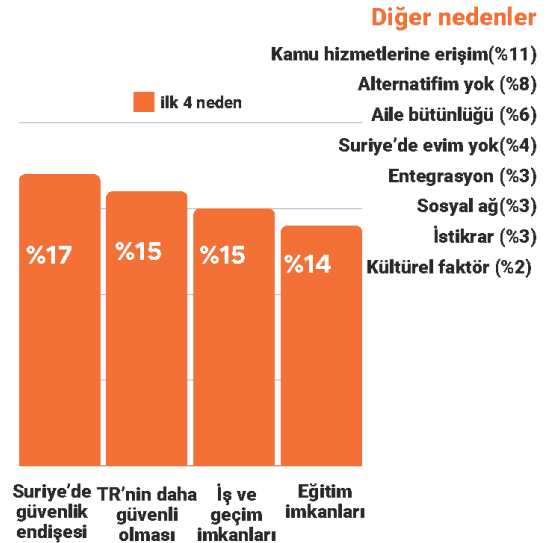
Katılımcıların Suriye'de hangi şehirden geldiğine baktığımızda, Halep'ten gelenlerin oranı %39, İdlip'ten gelenlerin oranı %15, Haseke'den gelenlerin oranı %10, Deyrizor'dan gelenlerin oranı %10 ve Şam'dan gelenlerin oranı %6'dır. Dönmek isteyenlerin yarısından fazlası, yani %54'ü Halep ve İdlip'e gitmeyi planlamaktadır.

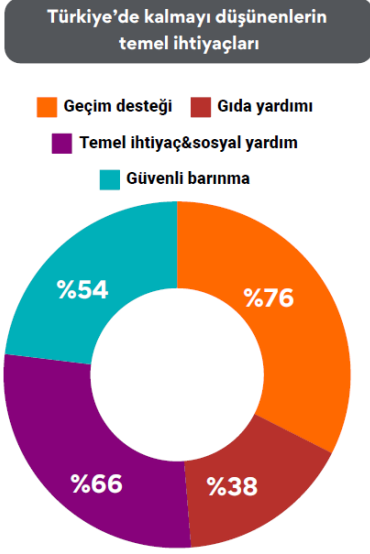
Türkiye'de Kalma

Türkiye'de kalmak isteyenlerin %66'sı kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Bu veriler, özellikle çocukları okula giden ve/veya kadın katılımcıların Türkiye'de kalmaya daha niyetli olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye'de kalmayı düşünen Suriyelilerin kalış nedenlerinin başında Suriye'deki güvenliğe ilişkin endişeler (%17), Türkiye'nin daha güvenli bir ülke olması (%15), iş ve geçim imkânlarının daha fazla olması (%15) ve eğitim imkânı (%14) başı çekmektedir.

Türkiye'de kalmayı düşünenlerin temel motivasyonları

Katılımcıların çoğu (%90,6) Suriye'de geri dönebilecekleri bir evlerinin olmadığını ve yeterince güvenli barınma şartlarına sahip olmamalarının geri dönme kararlarında önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir.

Türkiye'de kaldıkları süre boyunca en önemli ihtiyaçları arasında finansal istikrar sağlamak için geçim desteği (%76), temel ihtiyaçlara ve sosyal yardıma erişim (%66), güvenli barınma (%54) ve refahlarını sağlamak için gıda desteği (%38) yer almaktadır. Ankete katılanların çoğunun üç çocuklu haneler olması, eğitimin gelecek beklentilerini şekillendirmedeki öneminin altını çizmektedir.

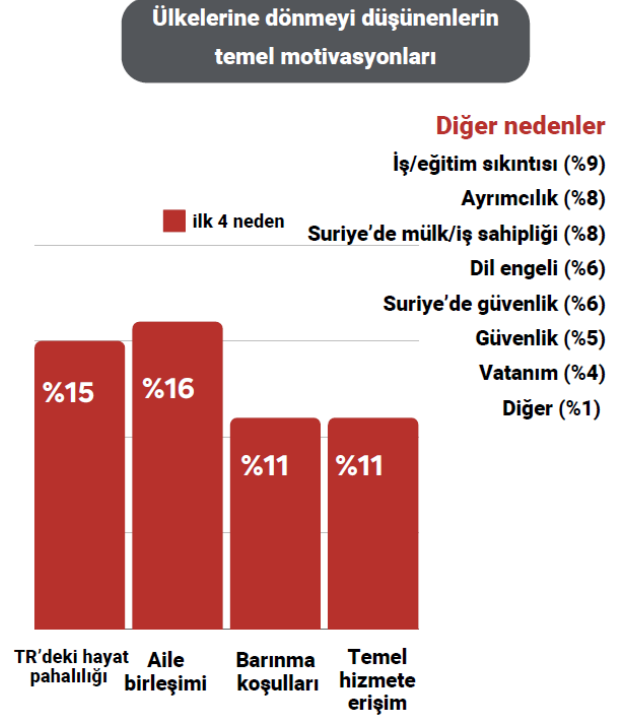
Suriye'ye Dönme

Türkiye'de kalmak isteyenlerden farklı olarak, Suriye'ye dönmek isteyen katılımcıların %47'sini kadınlar oluşturmaktadır.

Ülkelerine dönmeyi düşünen Suriyelilerin gitme kararlarında öne çıkan gerekçeler, Türkiye'deki hayat pahalılığı ve yoksulluk (%15), aile birleşimi (%16), barınma koşullarında yaşanan sorunlar (%11) ve temel hizmetlere erişim sıkıntılarıdır (%11).

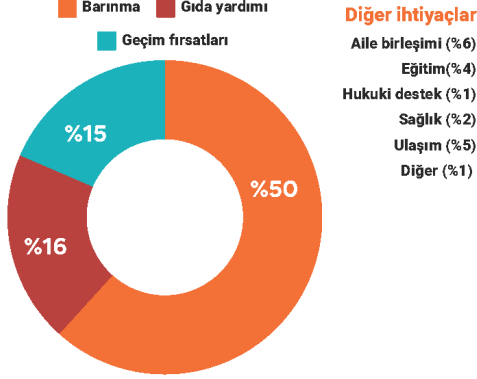
Suriye'ye dönecek olan katılımcıların %50'si barınmayı en öncelikli ihtiyaç olarak tanımlarken, bunu gıda ve temel ihtiyaçlar (%16) ve iş imkanları (%15) takip etmektedir.

Geri dönmeyi planlayan katılımcıların çoğunluğu (%80,5) tüm aileleriyle birlikte dönmeyi planlamaktadır. Ancak, geri dönüş zamanlaması değişkenlik göstermekte olup, birçok katılımcı Suriye'deki belirsizliklerin çözülmesini (%35,6), kış mevsimindeki zorlukların sona ermesini (%13,8) veya okul döneminin sona ermesi gibi belirli dönüm noktalarına ulaşılmasını (%11,5) beklemeyi tercih etmektedir.

Suriye'ye dönmeyi düşünenlerin temel ihtiyaçları

Dönmeyi arzu ettikleri yer olarak, katılımcıların sırasıyla %39,5 ve %15,4'ü savaştan önce ikamet ettiği Halep ve İdlib şehirlerini dillendirmiştir.

Suriye'ye dönmeyi planlayan mültecilerin %65,5'i kalıcı olarak, %10,3'ü geçici olarak dönmeyi planlamakta, %24,1'i ise emin olmadığını belirtmektedir. Görüşme yapılanların %49'u gönüllü geri dönüş prosedürlerinden habersiz ya da bu konuda emin değilken, %65'i süreci anlamak için aktif olarak rehberlik ve destek aramaktadır.

Suriye'ye dönmeyi düşünen ailelerin %37'si Hatay'daki Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan, %32'si Kilis'teki Öncüpınar Sınır Kapısı'ndan, %12'si ise Şanlıurfa'daki Akçakale Sınır Kapısı'ndan dönmeyi planlamaktadır.

Üçüncü Ülkeye Gitme

Üçüncü ülkeye gitmek isteyen katılımcıların %66'sı kadınlardan oluşmaktadır. En çok tercih edilen üçüncü ülkeler %78 oranla Avrupa ülkeleri olmuştur; bunu Kanada (%12) ve ABD (%7) izlemektedir.

Sonuç

Suriye'deki gelişmelerin ardından Türkiye'den geri dönüşlerin artmaya başladığını söylemek mümkün olsa da bu anketin sonuçlarına göre mültecilerin yarısından fazlası henüz Suriye'ye dönmeyi düşünmemektedir. Bu durumun da hem Türkiye'deki hem de Suriye'deki koşullarla doğrudan alakalı olduğu görülmektedir. Ekonomik koşullar, yoksulluk, barınma sorunu, sağlık ve eğitim gibi temel hizmetlere sınırlı erişim, Suriye'ye dönme ya da Türkiye'de kalma kararını etkilemektedir.

Bu süreçte mültecilerin doğru ve yeterli bilgiye erişimini sağlayarak, bu bilgiler doğrultusunda verecekleri kararlara saygı duyulması oldukça önemlidir. Geri dönmek isteyen kişilerin onurlu ve gönüllü bir şekilde dönüş yapabilmelerinin kamu kurumları tarafından sağlanması, bunun yanında kalmak isteyen mültecilerin de Türkiye'de temel hak ve hizmetlere erişebilmesi gerekmektedir.

Hem Suriye'de hem de Türkiye'de mültecilerin ihtiyaçları devam etmektedir ve bu ihtiyaçların zamanında karşılanması için kamu kurumlarının sivil toplum kuruluşlarıyla işbirlikleri kritik bir önem taşımaktadır.